

Æstetiske læreprocesser – kort fortalt

Et overblik over, hvad æstetiske læreprocesser er og kan, og hvordan man kan etablere dem.

Af Bennyé D. Austring, kulturkonsulent og projektleder ved University College Sjælland

Æstetik er sprog

Et sprog er et redskab, vi bruger til at tænke og udtrykke os med. Det gælder også de æstetiske formsprog, vi anvender i musik, billedkunst, film, teater, dans osv. I dialog med den omgivende kultur bruger vi disse sprog til at fastholde vores indtryk og til at udtrykke os selv. Derved påvirkes vi af og påvirker selv kulturen. Dette foregår livet igennem, men særligt børn og unge har stort behov for og stor glæde af at deltage i disse æstetiske processer, der bl.a. støtter deres identitetsdannelse.

Æstetik er læring

De oplevelser og erfaringer, som æstetiske læreprocesser bibringer, kan ikke opnås ad anden vej. I æstetiske læreprocesser består læringselementet af tre lag:

1. For det første rummer selve den skabende virksomhed, hvor man omformer indtryk til æstetiske formudtryk, en individuel refleksionsproces, der gør det muligt for barnet at bearbejde sine oplevelser og kommunikere om både det hverdagsagtige, det komplekse og måske endda det ubevidste, tabuerede og det, der af andre grunde ikke lader sig udtrykke med ord.

2. For det andet vil barnet undervejs i processen og i dialog med kulturformidleren gennem sit eget formarbejde kunne spejle sig selv og sin forståelse af verden i andres æstetiske udtryk og i den direkte respons på sine egne æstetiske udtryk, det får fra andre børn og voksne. Den æstetiske læringsmåde giver hermed barnet en helt nødvendig, facetteret og identitetsskabende forståelse af sig selv og verden.

3. For det tredje skaber den æstetiske læreproces viden og konkrete kompetencer indenfor de anvendte medier, materialer og formsprog og tilbyder indblik i kulturelle traditioner og konventioner, der knytter sig til dem.

Læringselementet i æstetiske læreprocesser skal altså forstås meget bredt.

7-trinsmodellen

Styrken ved god pædagogisk tilrettelæggelse er, at processen så kan skabe sammenhæng og fordybelse – vigtige men efterhånden sjældne kvaliteter i børns og unges liv.

1. IMPULS	MOTIVATION - INDTRYK
2. OPTAKT	STEMTHED – FÆLLES FOKUS
3. EKSPERIMENT	SKITSER
4. UDVEKSLING	INTERN FEEDBACK
5. FORDYBELSE	KVALIFICERING - MEDIERING
6. PRÆSENTATION	EKSTERN FEEDBACK
7. EVALUERING	REFLEKSIONER – REMEDIERING

Jeg har i samarbejde med Merete Sørensen udarbejdet en progressionsmodel til inspiration for undervisere og kulturformidlere. Modellen bygger på den pædagogiske viden, at man som formidler når længst ved at bygge videre på børns egne interesser, at små og store overraskelser (impulser) skaber nærvær og motivation, at formidlerens eget engagement smitter, at rammesat erfaringsudveksling og feedback børnene imellem akkumulerer læringselementet, og endelig at ekstern feedback kan optimere hele oplevelsen og skabe øget selvtillid.

Trin 1: Her tilrettelægger formidleren sit stof i forhold til, hvad der interesserer og engagerer målgruppen. Er emnet nyt for gruppen, skabes et fælles fokus gennem oplevelsesorienteret, motiverende baggrundsviden.

Trin 2: Her skabes en stemthed som udgangspunkt for den skabende proces. Det kan være i kraft af en fælles oplevelse via film, fortælling, artefakter eller lignende.

Trin 3: Det er her væsentligt, at gruppen får mulighed for selv at udtrykke sig æstetisk om emnet i en positiv atmosfære. Seriositet er godt, men præstationsangst kan ødelægge alt.

Trin 4: Her udveksles børnenes udkast. Formidleren etablerer et rum med gensidig accept. Feedback beskæftiger sig ikke med, om udkastet er 'godt' eller ej, men om i hvilket omfang barnets egne intentioner træder frem.

Trin 5: Nu hjælper formidleren børnene med at kvalificere deres udtryk eller udsagn via ›mesterlære‹, men stadig med respekt for barnets individuelle tilgang.

Trin 6: Feedback fra et eksternt publikum er oplagt, hvis man eksempelvis har lavet et teaterstykke. En video skal måske offentliggøres på Facebook. Hvis forløbet imidlertid har været orienteret mod selve processen, eller hvis offentliggørelse af produktet kan udstille barnet negativt, udelades dette trin.

Trin 7: Evalueringer er tit nyttige, men hvorfor ikke fastholde det æstetiske sprog også her? Lad f.eks. børnene tegne, hvad de fandt vigtigst i processen.

Underviserens rolle

Modeller er kun modeller. I 7-trinsmodellen kan det måske vise sig hensigtsmæssigt at lade visse trin fylde mere end andre, og at nogle slås sammen eller springes helt over. Det væsentlige er, at man som underviser og formidler kan og vil noget, men at man ikke er så forhoppet på at gennemføre det, at man undervejs glemmer at stikke fingeren i jorden i forhold til målgruppen. Man kan i princippet ikke lære nogen noget, men man kan tilrettelægge temaer og rammer på en sådan måde, at børnene motiveres til at investere sig selv i forløbet, hvorved læring finder sted. Kravet til underviseren i æstetiske, kreative processer er overordnet set

- deltagende tilstedeværelse i nu'et
- et bredt repertoire (lege, sange, historier osv.)
- improvisationsevne og intuition
- evne til at lytte og agere samtidigt
- evne og vilje til at være alt fra midtpunkt til iagttager
- engagement, holdning og overblik
- mod til at navigere i et vist form for kaos

Kilde:

Austring B. D. og Sørensen M.: Æstetik og læring – grundbog i æstetiske læreprocesser. Hans Reitzel 2006.

Bogen er anmeldt i dette nummer af Kirken Underviser – Gå til anmeldelser ...